

Srbija 2050: Od **iluzije** ublažavanja do **nužne adaptacije**

Strateški brifing o sistemskim klimatskim rizicima, ekonomskoj sigurnosti i odlukama koje definišu našu budućnost.

Velika slika: Kraj ere ublažavanja

Status Quo

Da li je Srbija danas više u fazi „ublažavanja“ ili „adaptacije“ klimatskih promena? Vreme za prevenciju je isteklo.

Scenariji

Koji je realističan scenario zagrevanja za Srbiju do 2050. i to konkretno znači za građane?

Institucionalni paradoks

Da li naše institucije planiraju infrastrukturu za +2°C ili za ekstremni +4°C svet?

+2°C
Relativno upravljiv rizik, teške posledice

+4°C
Ekstremni rizik, egzistencijalna kriza

Slepa pega

Šta je najveći rizik koji danas potcenjujemo – voda, hrana, zdravlje ili infrastruktura?

Voda	⚠	Hrana	⚠
	?		?
Zdravlje	⚠	Infrastruktura	⚠
	?		?

Nova normalnost: Ekstremni događaji kao standard

Požari: Da li je Srbija spremna za drastično veći broj šumskih požara u narednih 10–20 godina?

Sistemi zaštite: Koliko su naši sistemi reagovanja (vatrogasci, civilna zaštita) zaista prilagođeni ovim novim, eskalirajućim rizicima?

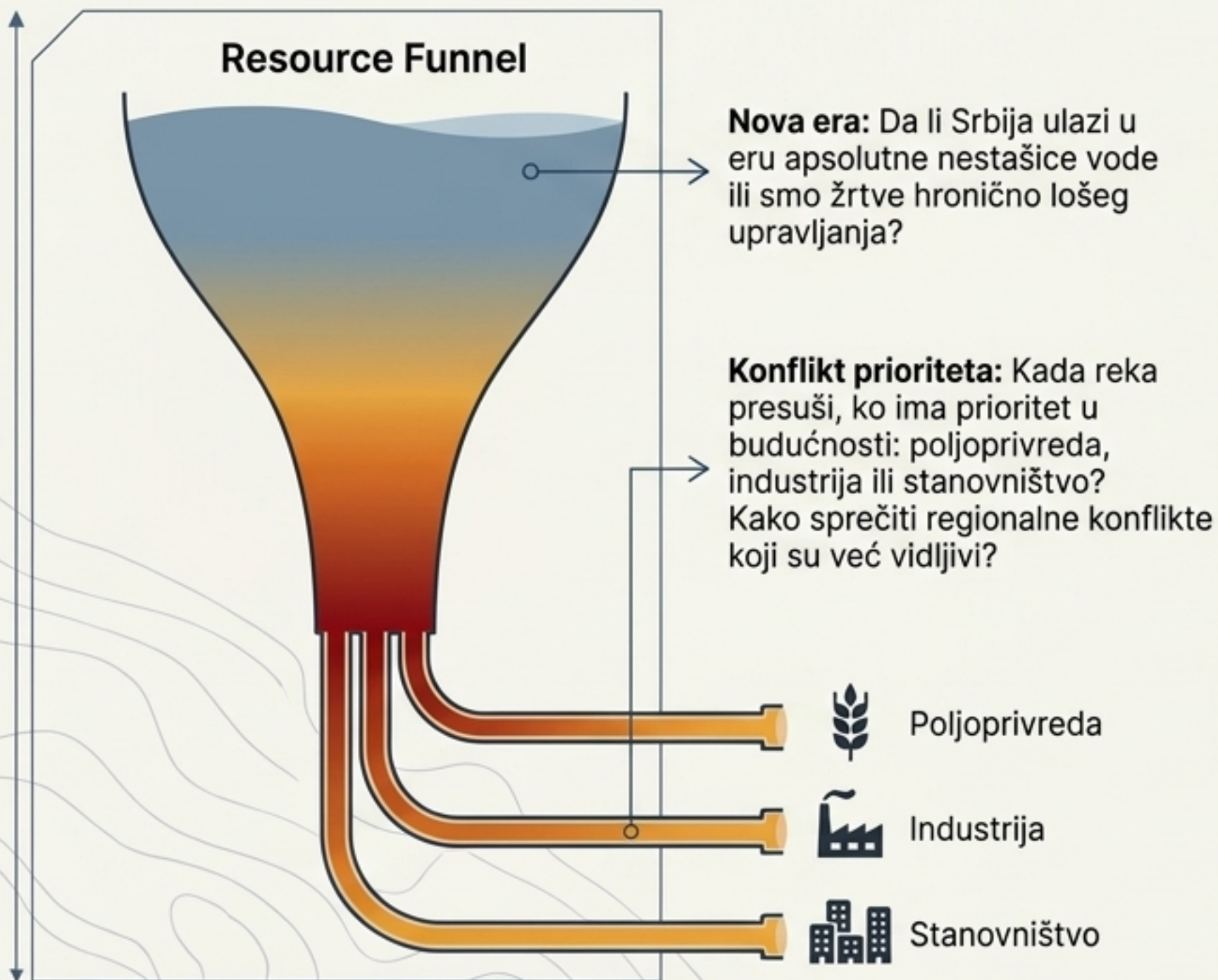
Ljudski faktor: Kako radikalno menjati ponašanje građana kada je reč o prevenciji (paljenje strnjike, potrošnja vode, upravljanje zemljištem)?

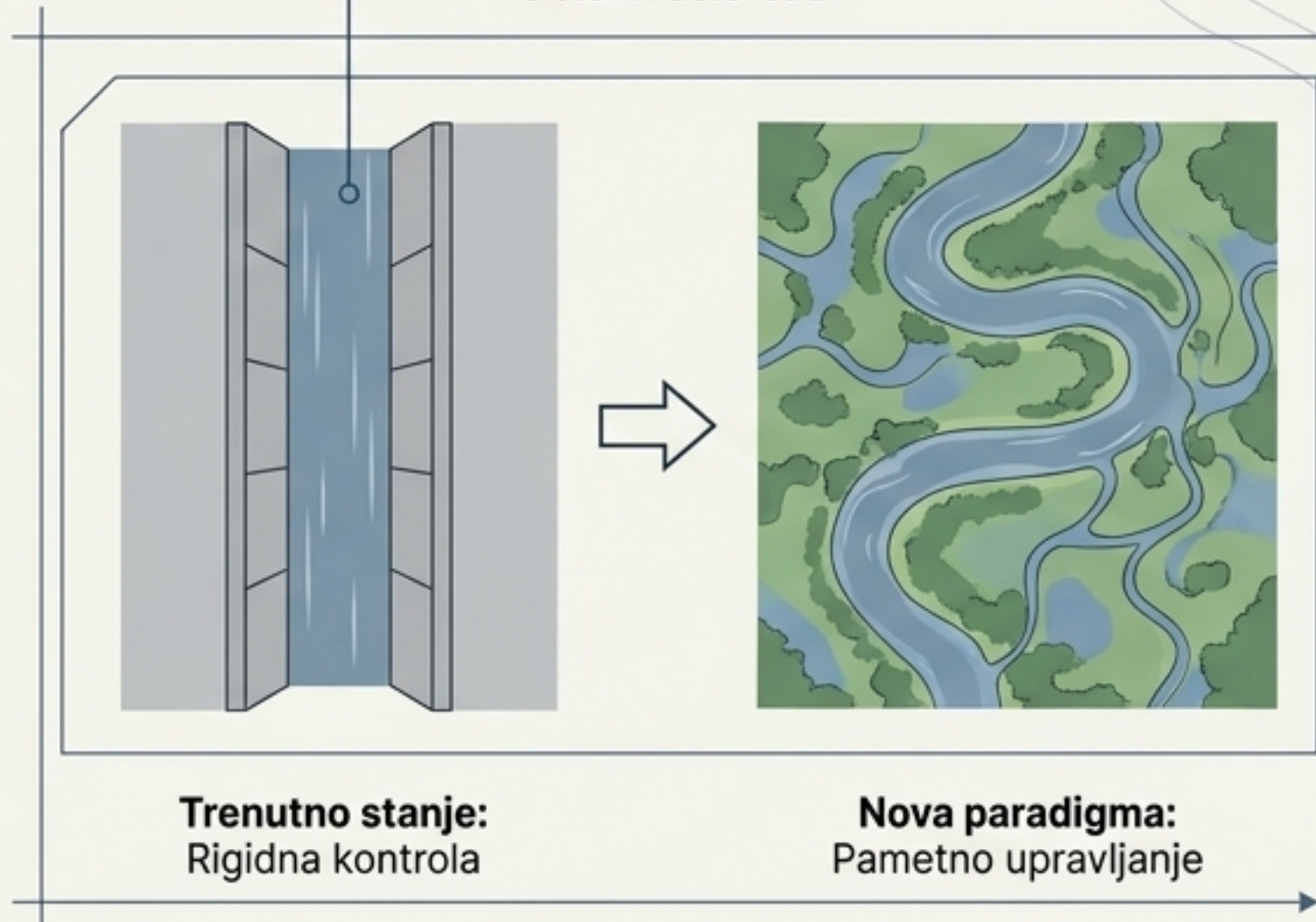
Težak izbor:
Selektivna zaštita.

Da li ćemo uskoro morati da biramo između zaštite svih područja ili isključivo zaštite strateških tačaka?

Vodni neksus: Od izobilja do upravljanja nestašicom

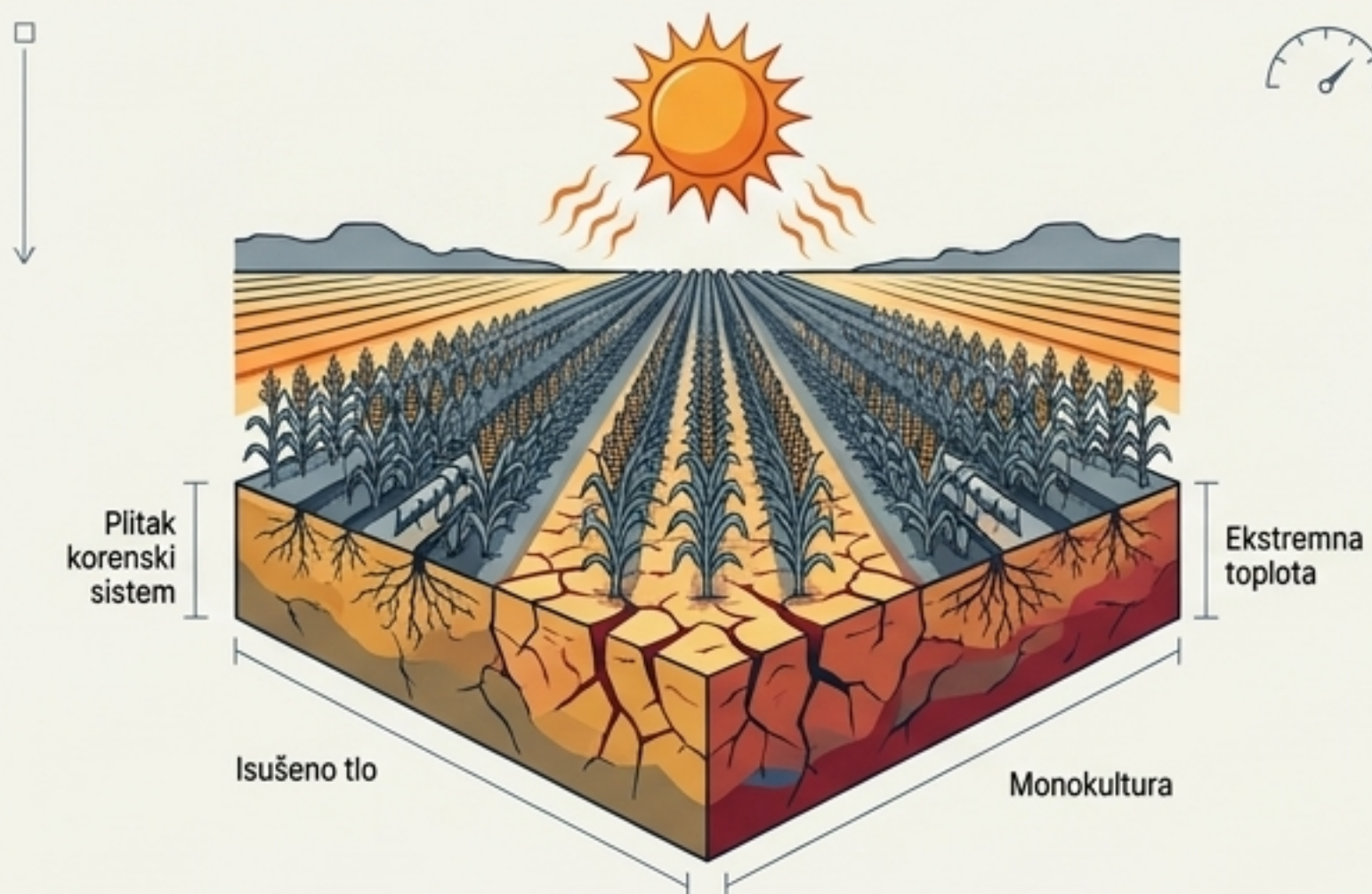

Promena paradigme: Moramo menjati sistem upravljanja rekama. Prestanak pokušaja potpune kontrole i prelazak na pametno "dopuštanje poplava" kako bi se sistem rasteretio.

Poljoprivreda na prelomnoj tački

Trenutno stanje: Industrijska poljoprivreda

Da li je industrijska poljoprivreda uopšte održiva u uslovima drastičnih klimatskih promena i ekstremnih oscilacija?

Strategija opstanka: Otporna poljoprivreda

○ **Lokalni resursi:** Koliko su autohtone lokalne sorte i semena ključni za biološku budućnost Srbije?

○ **Nacionalna strategija:** Da li država ima jasan plan za prelazak na otpornije kulture?

○ **Krajnji cilj:** Kako obezbediti bazičnu sigurnost hrane za građane u deceniji nepredvidljivosti?

Biodiverzitet kao temelj nacionalne bezbednosti

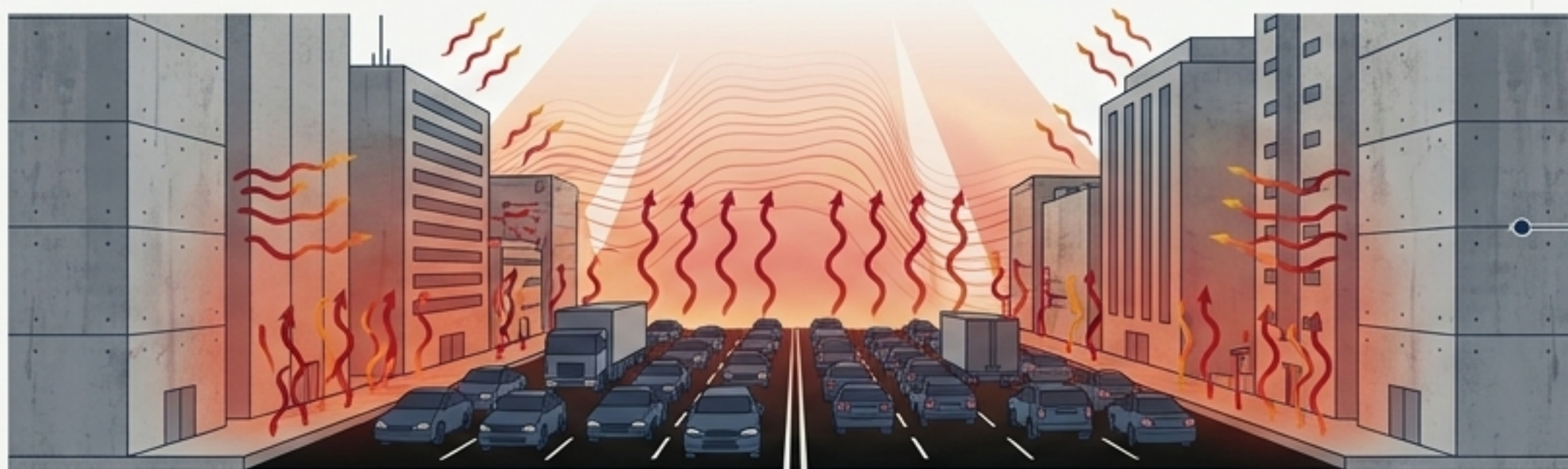
Lažna dilema: Da li klimatske promene više ugrožavaju ljude ili prirodu? Moramo shvatiti da je to potpuno ista stvar.

Redizajn gradova za preživljavanje vrućine

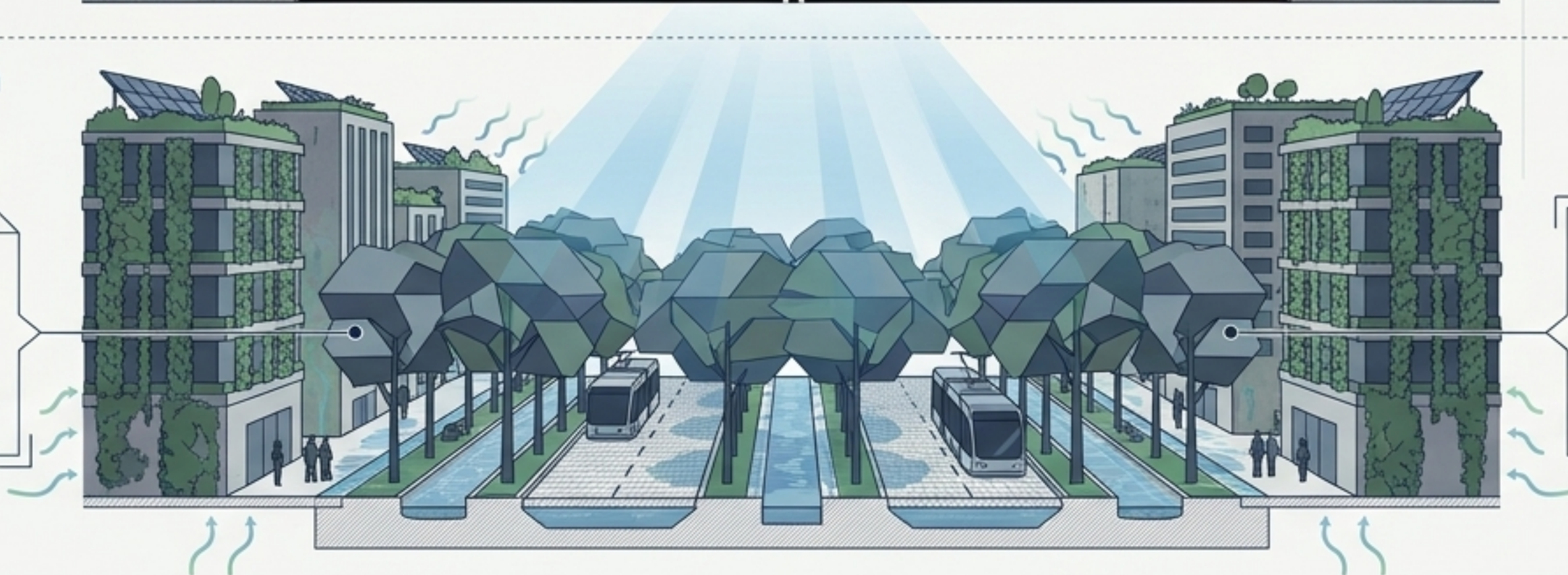
Da li su naši gradovi projektovani za klimu koja zapravo više ne postoji?

Zastareli dizajn

Život u betonu: Kako će izgledati svakodnevni život i zdravlje građana tokom letnjih ekstremnih talasa vrućine?

Adaptirani dizajn

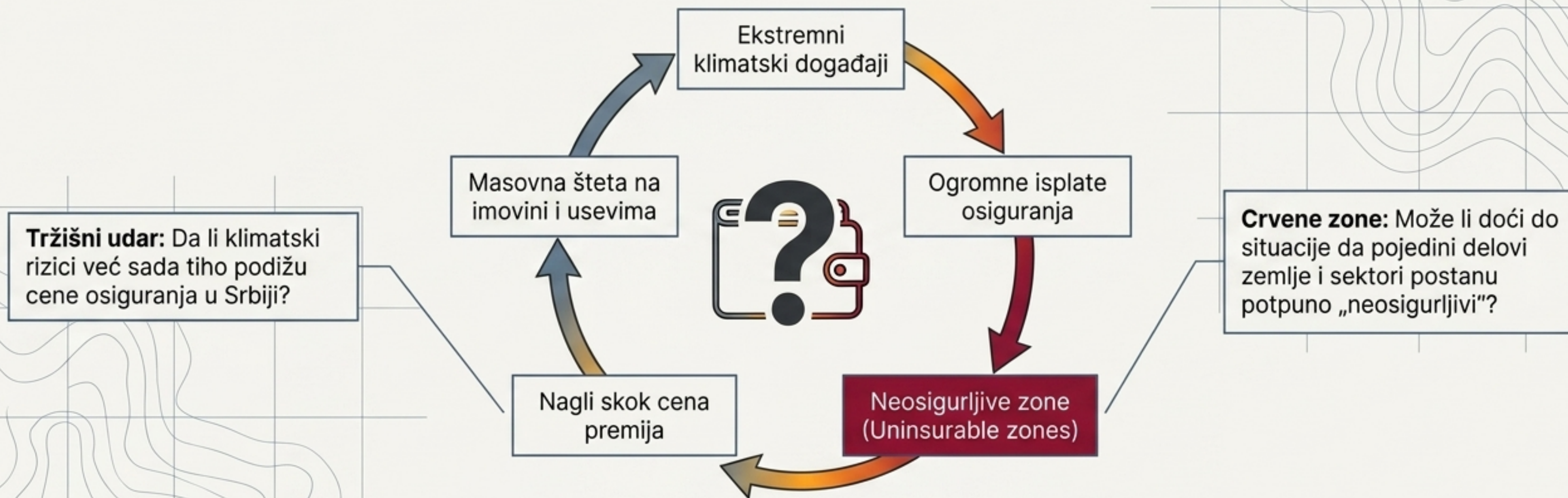

Hitne mere: Koje su najbrže i najjeftinije mere za prilagođavanje (urbano šumarstvo, vodena infrastruktura, pametni urbanizam)?

Mobilnost: Da li ćemo biti primorani da radikalno menjamo način kretanja (restrikcije za automobile, ekspanzija javnog prevoza)?

Ekonomska cena i neosigurljive zone

Feedback Loop of Risk

Pitanje odgovornosti

- Ko će na kraju snositi astronomske troškove adaptacije – država, zaduženi građani ili privatni sektor?
- Da li je pravedno da svi plaćaju istu cenu za posledice koje nisu svi jednako izazvali?

Društveni rascep: Adaptacija kao pitanje nejednakosti

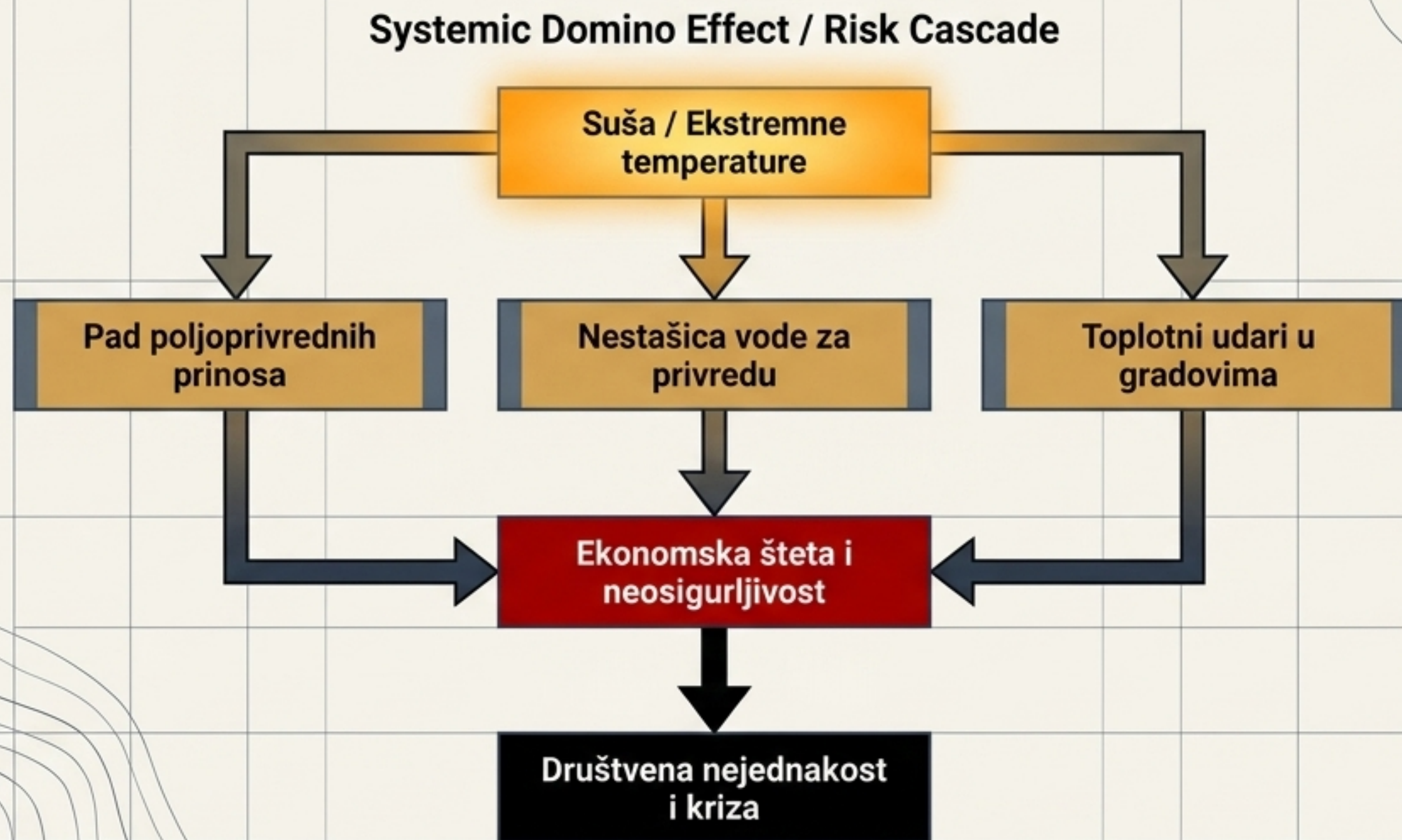
Da li je klimatska kriza danas više tehničko ili isključivo društveno pitanje?

Da li postoji ozbiljan rizik da će sami procesi klimatske adaptacije (ako se loše sprovedu) drastično povećati društvene nejednakosti u Srbiji?

SINTETIČKI PREGLED: Kaskada sistemskog rizika

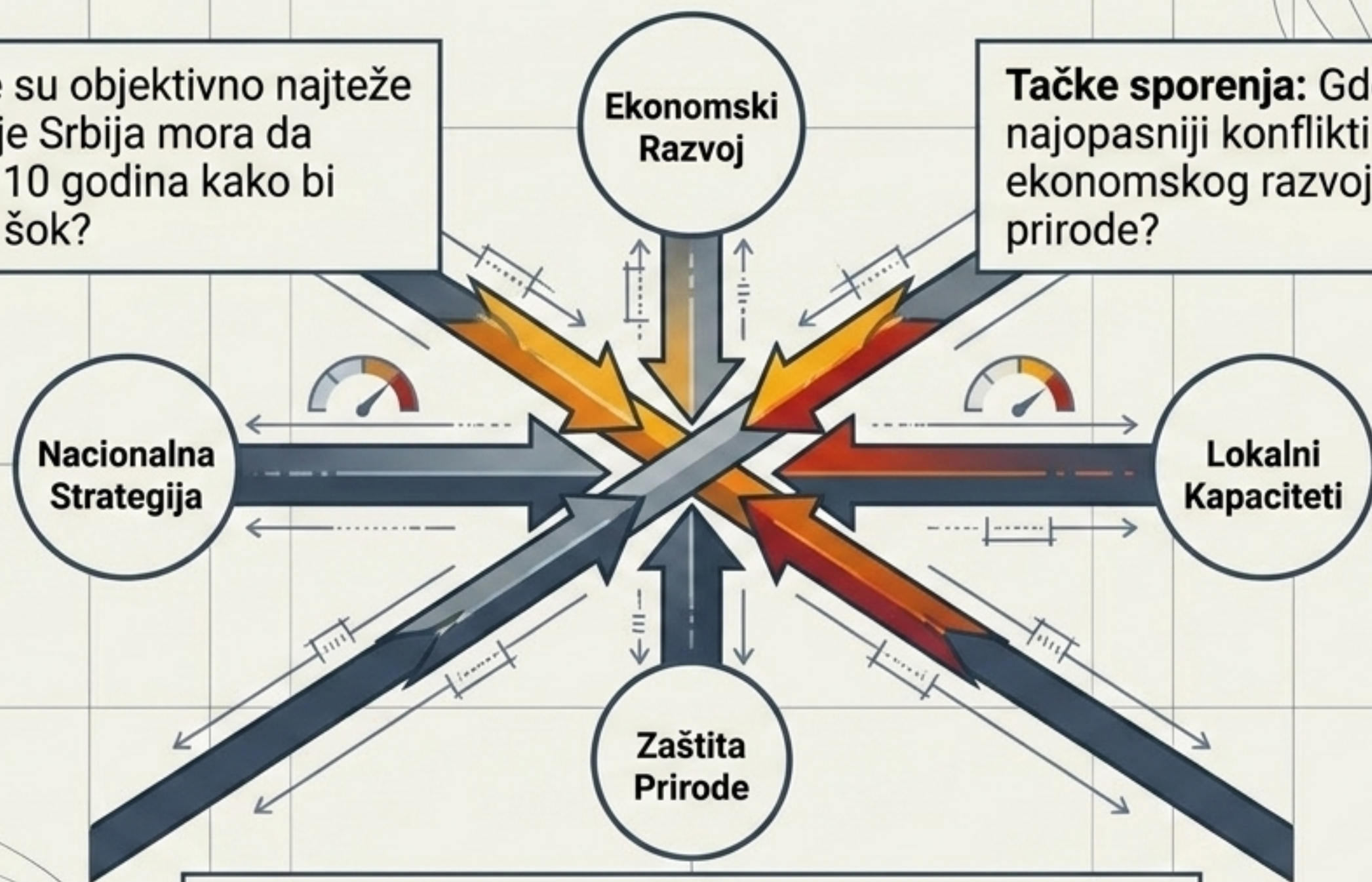
Lokalizovana suša nije samo ekološki problem. Ona je istovremeno poljoprivredna katastrofa, okidač za skok cena osiguranja i katalizator duboke društvene nejednakosti. Rizici se ne sabiraju, oni se množe.

Politička dilema: Odluke koje definišu deceniju

Teške odluke: Koje su objektivno najteže političke odluke koje Srbija mora da donese u narednih 10 godina kako bi preživela klimatski šok?

Tačke sporenja: Gde se nalaze najveći i najopasniji konflikti između imperativa ekonomskog razvoja i nužnosti zaštite prirode?

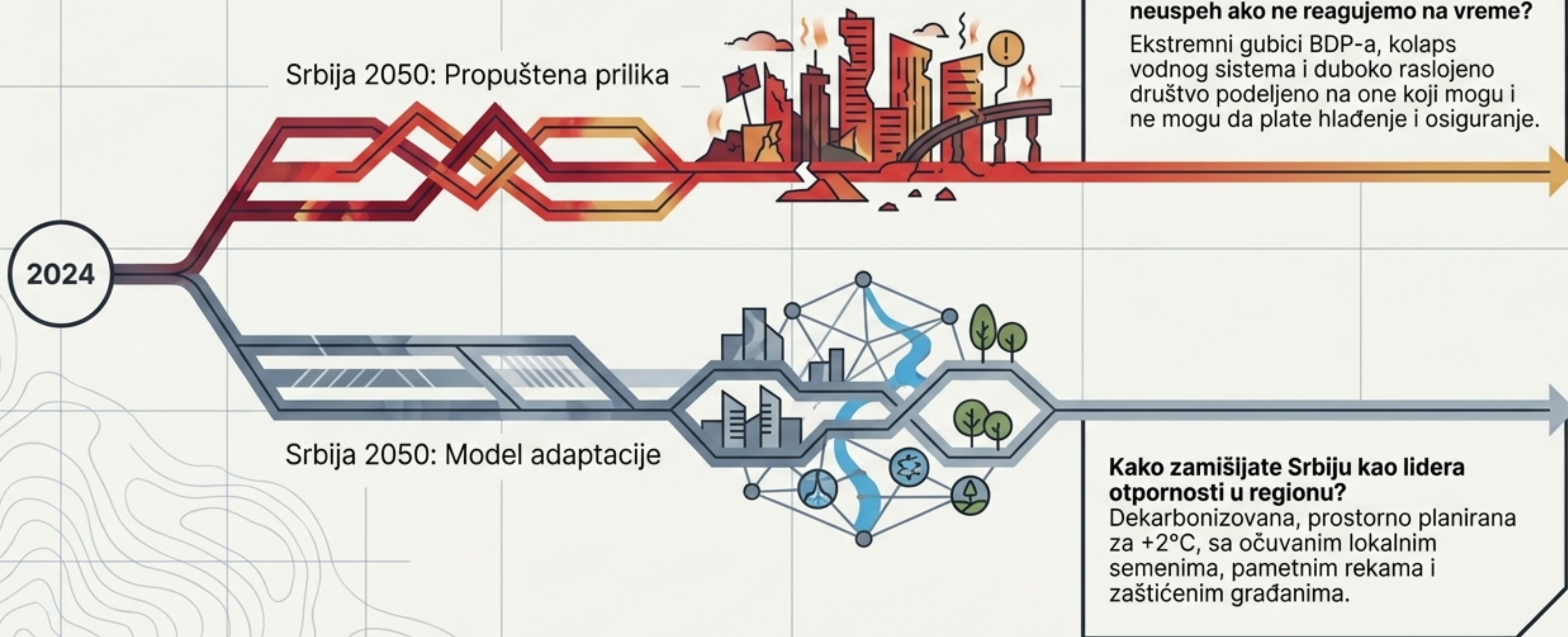

Operativni vakuum: Da li naše lokalne samouprave uopšte uopšte imaju institucionalni, stručni i finansijski kapacitet za sprovođenje klimatske adaptacije na terenu?

Dijagnostička matrica: Izbegavanje „loše adaptacije“

Spektar adaptacije		
Tip pretnje	Loša adaptacija (Kratkoročna pomoć, dugoročna šteta)	Prava adaptacija (Strukturna otpornost)
Letnje vrućine u gradovima	Masovna ugradnja klima uređaja (preopterećenje mreže, zagrevanje ulica).	Urbano pošumljavanje, zeleni krovovi, pasivno hlađenje zgrada.
Odbrana od poplava	Viši betonski bedemi koji preusmeravaju razornu vodu nizvodno.	Vraćanje prirodnih plavnih ravnica, pravljenje prostora za reku.
Poljoprivredna suša	Agresivno ispumpavanje podzemnih voda za navodnjavanje monokultura.	Prelazak na kulture otporne na sušu, obnova vlažnosti zemljišta.

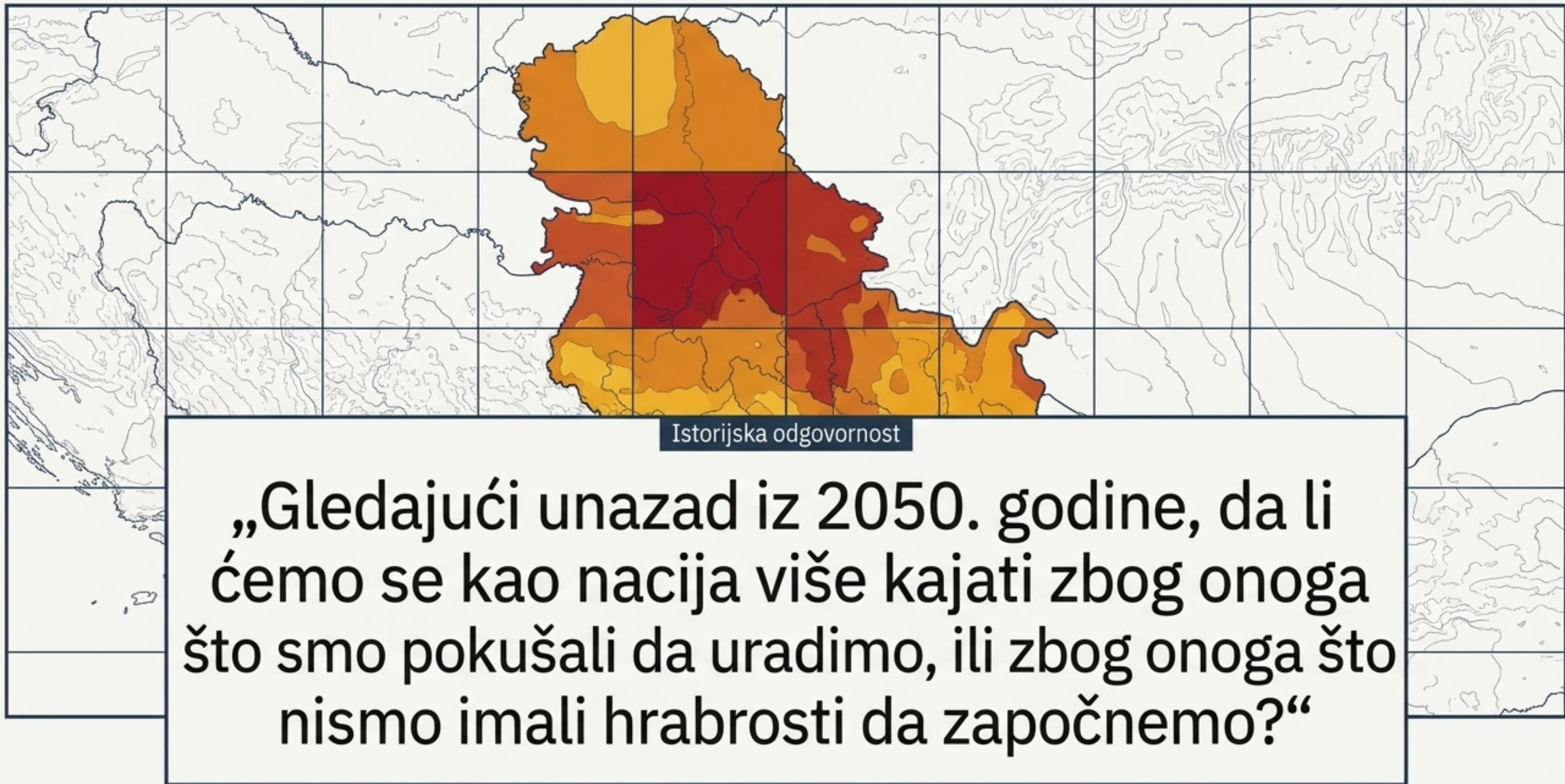
Scenariji 2050: Model opstanka ili propuštena prilika

Ultimatni prioritet

**Ako biste morali da izdvojite
ite apsolutno JEDNU meru koju Srbija
mora da sprovede odmah - već
sutra ujutru - koja bi to bila?**

[Ovaj prostor je rezervisan za odluku panela i hitan konsenzus struke.]

Prelaz na diskusiju. Vreme za pasivnu opservaciju je isteklo.